

Miért ne vitázhatnánk a halálbüntetésr?l?

2015 május 02. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

-
-
-

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A halálbüntetést tiltják a Magyarország által aláírt nemzetközi egyezmények; a halálbüntetés embertelen; a halálbüntetés nem rettent el; a halálbüntetés az élethez való jog megsértése; a halálbüntetés nem keresztényi, {...}

{...} mert a Tízparancsolat azt tanítja, hogy *„Ne ölj!”*; a halálbüntetést még Ferenc pápa is ellenzi, csak a populista Orbán Viktor próbálja helyreállítani reputációját a nép körében, vállalva az Európából való kirekesztés ódiumát.

De vajon nem lehet-e párbeszédet folytatni egy kérdésr?l, függetlenül attól, hogy milyen egyezmények kötelez? érvény?ek ránk nézve, tényleg elveszíthetetlen-e az emberi méltóság, és nem léteznek-e olyan határhelyzetek, amikor mégiscsak érdemes volna megfontolni a halálbüntetést?

A halálbüntetésnek akkora irodalma van, hogy az alexandriai könyvtárat meg lehetne vele tölteni. A pro és kontra érveket sokszor, sokan kivesézték, és függetlenül attól, hogy a hazánk által elfogadott, aláírt nemzetközi egyezmények tiltják, miért is ne lehetne róla vitázni? Az egy dolog, hogy manapság a nemzetközi egyezmények tiltják és így nincs igazi tétje a dolognak, de más esetekben a liberálisokat és progresszíveket nem tartja vissza egy-egy kérdés napirendre vételét?l az, hogy az aktuális törvényi szabályozás alapján nincs gyakorlati értelme nekilátni a kivesézésnek.

Csak azt tudom gondolni, hogy ha a törvény megfelel a haladás elért eredményeinek, akkor ellenzik a napirendre vételt, ám ha a törvény még nem zárkózott fel a haladáshoz, akkor támogatják.

Persze nem szerencsés, hogy Orbán Viktor így, két lábbal beleszállt az EU egyik érzékeny pontjába, amikor amúgy sem jófiúként vagyunk számon tartva a „nemzetközi közösségben”. Azt azonban nem értem, miért vannak úgy felháborodva sokan, hogy a kormányf? „megnyitott egy lezárt kérdést”. Illetve értem: azt remélték, hogy a haladás er?i már leszámoltak a halálbüntetés kérdésével és az elt?nt a történelem süllyeszt?jében. Na de kérem, a párbeszéd és a kritikai gondolkodás hívei részér?l mégiscsak fura lenne, ha nem állnának a párbeszéd elébe halálbüntetés-ügyben!

Valószín?leg újat senki nem tud mondani: a viták pro és kontra érvei ismertek, legyen szó elrettent? hatásról, a halálbüntetés antihumanista mibenlétér?l, szükségességér?l/szükségtelenségér?l; arról, hogy visszafordíthatatlan s esetében sem zárható ki a justizmord lehet?sége; illetve hogy – elvontabb szinten – egyáltalán mi a büntetés célja; a mellékes-cinikus vonalon pedig az, hogy gazdaságilag megéri-e. Feleslegesnek tartom megint végigmenni ezeken a kérdéseken, így az ügyben Tóth J. Zoltán nagyszer?, 2003-as összegzéséhez utalnám az olvasót. Mindenesetre egyáltalán nem olyan egyértelm?, hogy a halálbüntetést ellenz?knek van igaza ezen pontokban, ugyanakkor olyan ismeretelméleti vákuummal van dolgunk, hogy pusztán felmérések, kutatások segítségével, szociológiai szempontból nem tudjuk eldönteni, úgymond hatékony-e a halálbüntetés. Mélyebbre kell néznünk.

Biztos, hogy egy keresztény nem lehet halálbüntetés-párti?

A fejvesztést kereszténységgel összeegyeztethetetlennek tartók is kemény kihívásokkal állnak szemben. Avery Dulles jezsuita bíboros a First Things 2001 áprilisi számában megjelent tanulmányából (teljes magyar fordítás a 2015-ös Miles Christi Évkönyvben, annak részletei a Mandineren olvashatóak) kiderül: egyrészt nem mutatható ki,

hogy Jézus ellenezte volna a halálbüntetést, másrészt a katolikusok esetében a Biblia nem egyedüli autoritás, a Szenthagyomány pedig egyértelm?en halálbüntetés-párti. Ez annyit tesz, hogy halálbüntetés-pártiak voltak a ma oly sokat hivatkozott, példaképnek tartott ókeresztények, halálbüntetés-pártiak voltak az egyházatyák, halálbüntetés-pártiak voltak a középkori kánonjogászok és teológusok, halálbüntetés-pártiak voltak a pápák és számos szent, 1929 és 1969 közt pedig a Vatikánvárosi Állam büntet?törvénykönyve halálbüntetés rótt ki arra, aki merényletet akart elkövetni a pápa ellen.

XII. Piusz a szokásos érvek további tisztázásaként úgy fogalmazott, hogy amikor az állam a végrehajtó hatalmánál fogva halálbüntetést ró ki, nem uralkodik az ember élete felett; pusztán elismeri, hogy a b?nöz? egyfajta morális öngyilkosság által megfosztotta magát az élethez való jogtól.

Mindez nem azt jelenti, hogy egy katolikusnak halálbüntetés-pártinak kell lennie. II. János Pál pápa határozottan ellenezte a halálbüntetés gyakorlati alkalmazását, minthogy vannak megfelel? börtönök a társadalomból kiiktatandó személyek elzárására, az állam elméleti jogát a halálbüntetés kirovására azonban nem vonta kétségbe. XVI. Benedek leszögezte, egy katolikus szabadon dönthet a kérdésben: ellene vagy mellette van.

Az viszont a Szenthagyomány egyöntet?ségéb?k következik, hogy a halálbüntetést ellenz?k nem mondhatják: aki halálbüntetés-párti, az kereszténytelen, s megszegi a *„Ne ölj!”* parancsát – ami amúgy nem abszolút, hiszen például a jogos önvédelemre sem vonatkozik. Nem valami premodern hippi pacifizmusról van tehát szó, a Biblia és a keresztény hagyomány nem a teljes leszerelés el?futára. (Minderr?l már értekezett Megadja Gábor is a Konzervatóriumon.)

Elveszíthet?-e az emberi méltóság?

Függetlenül a kaposvári gyilkosságtól és Orbán Viktor szándékaitól, két szempontot szeretnék megfontolásra ajánlani. Az egyik az emberi méltóság kérdése: ugyan neokantiánus világban élünk, s így azt tartjuk, az ember szabadnak és egyenl?nek születik, az emberi méltóság pedig elidegeníthetetlen; talán mégiscsak el kellene gondolkodnunk azon, hogy akár szabadnak és egyenl?nek születünk, akár nem (szerintem sem szabadnak, sem egyenl?nek nem születünk, szabaddá válhatunk, egyenl?kké meg nem), az emberi méltóság elveszíthet?, eljátszható. Ha az emberi méltóság nem játszható el, akkor minek is van büntet? törvénykönyvünk? Persze nem fogunk végigvezetni itt egy filozófiai eszmefuttatást: megmaradunk a populista, faék egyszer?ség? párhuzamalkotás szintjén. Úgy látom: az eljátszhatatlan emberi méltóság olyasmi gondolat, mint a feltétel nélküli alapjövedelem.

Emberi méltóságunk meg?rzésének akkor van tétje, ha az elveszíthet?; és a szociális háló is annyira legyen er?s és s?r? szövés?, hogy azért ne tartson fenn mindenkit mindenáron. Mégis csak motiváló hatású, ha látjuk, hogy át lehet szakítani, ki lehet esni rajta. A közel-keleti események folyamatosan emlékeztetnek rá minket, hogy az emberi méltóság elvehet?, s nyomában az emberi jogok is éppenséggel elidegeníthet?ek, semmibe vehet?ek – ezért kell védeni az emberi méltóságot és az emberi jogokat (most tekintsünk el attól, hogy részemr?l nem értek egyet a kortárs emberi jogi katalógusokkal).

Határhelyzetek: a halál, mint addicionális büntetés

A másik szempont konkrétabb, és a fentebb ajánlott tanulmányból idézem. A halálbüntetés kérdése – hogy megidézzük Carl Schmitt szellemét – a határhelyzetekben élesedik ki igazán. Hogy egy gyilkos amúgy megérdemelné, hogy cserébe kivégezzék, az világos; mégsem kell feltétlen a halálbüntetést az egyetlen arányos és szóba jöhet? büntetésnek tartani vele szemben, még halálbüntetés-párti szempontból sem. Szóval a gyilkosság ilyen szempontból nem határhelyzet.

Ellenben határhelyzet az 1987-es, Elba-szigeti börtönlázadásé. A lázadást a hatóságok sikeresen leverték, *„ám a lázadás vezet?jével, Mario Tutival nem tudtak mit csinálni. Tutit ugyanis addig már háromszor ítélték életfogytig tartó fegyházbüntetésre, és ? nyíltan közölte a hatóságokkal, hogy nem aggódott a lázadás miatt; úgy volt vele, hogy ha nem sikerül, akkor legfeljebb negyedszer is életfogytiglanra ítélik. A halálbüntetés-pártiak szerint tehát mindenképpen szükséges egy addicionális büntetés; ha el?ször csak az életfogytiglant alkalmaznánk is, de a visszaesést, a börtönben elkövetett hasonló b?ncselekményeket is tudnunk kell valamivel fenyegetni, hogy akkor is legyen valami, amit a b?nöz? elveszíthet, ha a puszta életén kívül már semmi mással nem rendelkezik. Ez utóbbi tétellel azonban (mármint hogy az életfogytiglanra ítélt b?nöz?nek csak a puszta élete maradt és azon kívül nincs mit veszítenie) az abolicionisták nem értenek egyet. Szerintük az ilyen elítéltet nemcsak az élete elvételével lehet fenyegetni, hanem olyan dolgokkal is, amelyek a börtönbeli kényelmére, lehet?ségeire vonatkoznak. Így például az*

elítéltnek nem mindegy, hogy írhat-e és fogadhat-e levelet, beszélhet-e id?nként a családtagjaival, fogadhat-e látogatókat, sportolhat vagy m?vel?dhet-e, ezen lehet?ségek megvonása által tehát a börtönön belül is lehet büntetni – anélkül, hogy az elítéltet életének elvételével fenyegetnénk. Pálinkás György ennek cáfolatára él? példaként hozza fel Richter Richárd esetét, aki három börtön?rt és egy rabtársát ölte meg szökési kísérlete során, neki tehát a börtönbeli jutalmak megvonása nem volt eléggé fenyeget?. És ez nem csak Richterre igaz: a szabad élet reményének csábítása sokkal nagyobb, mint amit holmi beszél?megvonással való fenyegetéssel ellensúlyozni lehetne".

Nincs problémám a halálbüntetés széles kör? tiltásával, de végs? soron értelmét látom a halálbüntetésnek ? egyes széls?séges esetekben. A vita mérlegének serpeny?i közül egy ezredgrammal súlyosabb a halálbüntetésé. A fent bemutatotthoz hasonló határhelyzetek esetében valóban jó lenne elgondolkodni azon, nem lenne-e érdemes újra felfüggeszteni Damoklész kardját a brutális tettekre készül?k fölé. Az elvi igenlésben és az emberi méltóság elveszíthet?ségének ügyében hajlíthatatlan vagyok, minden másban ugyanakkor meggy?zhet?. Nyugodtan lehet vitázni és párbeszédet folytatni a halálbüntetésr?l, minden id?ben, mindenkor.

Szilvay Gergely - http://mandiner.blog.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu]]>

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló